

Примљено: 21.05.25.			
Орг.јед.	Број	Прилог	Вредност
01-1	718		

АКАДЕМИЈА ТЕХНИЧКО-ВАСПИТАЧКИХ СТУКОВНИХ СТУДИЈА

ОДСЕК ПИРОТ

НАСТАВНО-СТРУЧНОМ ВЕЋУ

Одлуком Наставно-стручног већа Одсека Пирот бр. 04-1/269-514. од 14.04.2025. године изабране смо у Комисију за писање извештаја о кандидатима пријављеним на конкурс за избор сарадника у звање асистента са пуним радним временом, на одређено време у трајању од три године за ужу стручну област Психолошке науке, ради извођења наставе у Одсеку Пирот. На конкурс објављен у листу НСЗ „Послови“, бр. 1142-1143 од 30.04.2025. године, пријавила се једна кандидаткиња – Жана Живковић Ранчић, студент докторских студија психологије на Филозофском факултету Универзитета у Нишу. Након проучавања поднете документације и објављених радова кандидаткиње, Комисија подноси Академији техничко-васпитачких струковних студија, Наставно-стручном већу Одсека Пирот следећи

ИЗВЕШТАЈ

Жана Живковић Ранчић је рођена 13.12.1981. године у Пироту, где је завршила основну школу и гимназију. Основне студије психологије је уписала шк. 2000/2001. године на Филозофском факултету у Нишу, дипломирала је 16.11.2005. године просечном оценом 8,59. Мастер академске студије психологије је уписала школске 2020/21. године на Филозофском факултету у Нишу, а звање мастер психолог је стекла 2021, просечна оцена студија је била 10, назив мастер рада који је одбранила 11.10.2021. је Васпитни стилови родитеља и капацитет за ментализацију адолесцената као предиктори формално-операционог мишљења и школског успеха адолесцената и одбрањен оценом 10.

Исте године, 2021, уписала докторске академске студије психологије; школске 2023/24. уписала трећу годину, VI семестар, на студијском програму докторске академске студије психологије Филозофског факултета у Нишу као студент на буџету. Положила је све испите просечном оценом 9,82 и Научно-стручно веће за друштвено-хуманистичке науке Универзитета у Нишу је 28.01.2025, дало сагласност на одлуку Наставно-научног већа Филозофског факултета у Нишу о усвајању теме докторске дисертације: Васпитни стилови родитеља и селф-оријентција младих; медијаторска улога афективне везаности, ментализације и задовољења базичних психолошких потреба.

Радно искуство кандидаткиње почиње 2006. године - у периоду од 2006. до 2007. ради као приправник на Клиници за психијатрију у Доњој Топоници код Ниша на пословима здравственог сарадника – психолошко тестирање и дијагностика пацијената, групни саветодавни рад са пацијентима. Од 2008. до 01.10.2024. је радила у Техничкој школи у Пироту као стручни сарадник и наставник на предмету Саобраћајна

психологија. Лиценцу за рад наставника и стручних сарадника је стекла 12.03.2012. године.

Од 01.10.2024. до данас ради као сарадник у настави на Академији техничко-васпитачких струковних студија Ниш, у Одсеку Пирот.

Члан је Друштва психолога Србије, учесник семинара, едукација и конференција и аутор више радова.

Говори енглески и служи се француским језиком.

Области интересовања су – Развојна психологија, Педагошка психологија, Психологија породице и Психологија родитељства.

Научно-истраживачки рад кандидаткиње за сада чине четири објављена рада у коауторству:

1. Ранчић Живковић, Ж. и Тодоровић, Ј. (2023). Капацитет ментализације код адолесцената: допринос васпитних стилова родитеља. Зборник института за педагошка истраживања, 55 (1), ISSN 0579-6431, 93 – 11. М 23
2. Живковић Ранчић, Ж. и Тодоровић, Ј. (2023). Капацитет за ментализацију адолесцената као предиктор формално-операционалног мишљења и школског успеха, Зборник радова, Педагошки факултет у Ужицу, 26(25), ISSN 2560-550X, 43 – 58. М 23
3. Живковић Ранчић, Ж. и Тодоровић, Ј. (2023). Васпитни стилови родитеља као предиктори формално-операционалног мишљења адолесцената, Настава и васпитање, 71 (2), ISSN 0547-3330, 199 – 213. М 24
4. Живковић Ранчић, Ж. и Милићевић, Н. (2022). Квалитет породичних интеракција као предиктор самоефикасности и школског успеха адолесцената, Годишњак за психологију, 19, ISSN 1451 – 1967, 47 – 63. М 52
5. Živković, Ž., Golubović, M., Todorović, J. (2023). Affective attachment and mentalization as predictors of school success of adolescents. Психологическое здоровье человека: жизненный ресурс и жизненный потенциал, 9. Международниј научно-практическој конференцији. Краснојарск, Росијска Федерација. ISBN 978-5-94285-236-8. str. 20 – 30.
6. Живковић Ранчић, Ж. (2024). Капацитет за ментализацију као предиктор самоефикасности адолесцената. Зборник радова наставника, сарадника и студената АТВСС Ниш. ISBN 978-86-81912-25-6. стр. 270 – 273.

1. Капацитет ментализације код адолесцената: допринос васпитних стилова родитеља

У овом раду коауторке се баве испитивањем предиктивног доприноса васпитних стилова родитеља капацитету за ментализацију адолесцената. Узорак је чинило 200 средњошколаца, а као инструменти су коришћени Упитник родитељских стилова и димензија (Parenting Styles and Dimensions Questionnaire - PSDQ), Робинсона и

сарадника (Robinson et al., 2001) који се ослања на модел васпитних стилова Дијане Баумринд и Упитник за процену ментализације УМ (MentS, Dimitrijević et al., 2017). Резултати истраживања указују да када се има у виду васпитни стил мајке, димензије ауторитативног стила (регулација и повезаност) значајно позитивно доприносе капацитету за ментализацију, док димензије ауторитарног стила (вербална хостилност и необјашњавање) значајно негативно доприносе развоју ментализације. Кад се анализира васпитни стил очев, димензија ауторитативног стила регулација значајно доприноси развоју ментализације, док негативан допринос показују димензије ауторитарног стила - необјашњавање и принуда. Коауторке закључују да димензије ауторитативног стила родитељства – повезаност и регулација значајно доприносе развоју капацитета за ментализацију адолесцената, док димензије ауторитарног стила родитељства – вербална хостилност мајке, необјашњавање оба родитеља и принуда оца, негативно доприносе развоју ментализације; те би педагошке импликације истраживања биле подстицање позитивних стилова родитељства како би се унапредио свеукупни развој деце, па и развој ментализације.

2. Капацитет за ментализацију адолесцената као предиктор формално-операционог мишљења и школског успеха

Полазећи од чињенице да период адолесценције означава процват логичког мишљења и метакогнитивног функционисања, коауторке овог рада разматрају капацитет за ментализацију адолесцената као предиктор формално-операционог мишљења и школског успеха. Узорак истраживања ј чинило 200 ученика Техничке школе из Пирота, просечног узраста 17 година; као инструменти су коришћени Упитник за самопроцену капацитета за ментализацију (УМ) – ментализација себе, ментализација других и мотивација за ментализацију и Бондов тест логичких операција (BLOT). Вишеструка регресиона анализа показује да је модел у коме је капацитет за ментализацију предиктор формално-операционог мишљења статистички значајан - објашњава 51% варијансе критеријумске варијабле; док су значајни појединачни предиктори димензије ментализације себе и мотивација за ментализацију. Када се испитује предикторска вредност школског успеха, модел који чине димензије капацитета за ментализацију има статистичку значајност – објашњава 49% варијансе варијабле школски успех; значајну предиктивну вредност су показале димензије ментализација других и мотивација за ментализацију. Истраживање је указало на значај подстицања ментализације за развој формално-операционог мишљења, како у породичном, тако и у школском окружењу.

3. Васпитни стилови родитеља као предиктори формално-операционог мишљења адолесцената

Полазећи од улоге родитеља у когнитивном развоју детета, у овом раду коауторке су истраживале значајност предикције васпитних стилова родитеља на развој формално-операционог мишљења. Узорак истраживања је био пригодан – 200

адолесцената узраста од 16 до 18 година који су похађали Техничку школу у Пироту. Као мерни инструменти су коришћени Упитник родитељских стилова и димензија (Parenting Styles and Dimensions Questionnaire – PSDQ), аутора Робнисона и сарадника (Robinson et al., 2001), са димензијама ауторитарни, ауторитативни и пермисивни васпитни стил, који за основу има модел Дијане Баумринд и Бондов тест логичких операција (Bonds Logical Operation Test – BLOT) који је изведен из Пијажеовог концепта формалних операција. Истраживање је спроведено онлајн, путем Google forms упитника, јуна, 2021. године. Истраживање је потврдило основну хипотезу – васпитни стилови родитеља су статистички значајан предиктор формално-операционалног мишљења. Код васпитног стила мајки, допринос предикцији формално-операционалног мишљења дају димензије повезаност (са позитивним предзнаком) и необјашњавање (са негативним предзнаком). Када се посматра васпитни стил оца, допринос предикцији формално-операционалног мишљења дају димензије регулација (са позитивним предзнаком) и принуда (са негативним предзнаком). Закључак истраживања је да висок ниво топлине и контроле – ауторитативни родитељи пружају детету оптималну средину за развој, док ауторитарни родитељи ниском топлином и високом контролом ускраћују детету аутономију, што последично утиче на развој формалних операција. Коауторке истичу значај едукације родитеља о позитивним васпитним стиловима родитељства.

4. Квалитет породичних интеракција као предиктор самоефикасности и школског успеха адолесцената

У овом раду коаутори полазећи од значаја квалитета породичних интеракција као важне детерминанте у процесу развоја деце истражују да ли су димензије квалитета породичних интеракција статистички значајни предиктори самоефикасности и школског успеха адолесцената. Узорак испитаника ј био пригодан – 187 пунолетних адолесцената. За испитивање су коришћени Скала квалитета породичних интеракција (Skala kvalitete obiteljskih interakcija – KOBI, Vulić-Prtorić, 2024) и Упитник самоефикасности за децу (Self-efficacy Questionnaire for Children – SEQ-C, Muris, 2001, prema Vulić-Prtorić, 2006). Вишеструка регресиона анализа) указује да је квалитет породичних интеракција значајан предиктор социјалне самоефикасности адолесцената – објашњава 46% варијансе варијабле социјалне самоефикасности, при чему статистичку значајност показује димензија прихватање од оца (са позитивним смером бета коефицијента) Модел у коме димензије породичних интеракција представљају предикторе емоционалне самоефикасности статистички је значајан – објашњава 40% варијансе ове критеријумске варијабле, док значајну предиктивну моћ показују димензије прихватања од оца (са позитивним смером) и прихватања од мајке (такође позитиван смер бета коефицијента). У односу на академску самоефикасност модел који чине димензије породичних интеракција је статистички значајан – објашњава 51% варијансе академске самоефикасности, при чему је димензија прихватање од мајке са позитивним смером бета коефицијента једини предиктор. Када се разматра предикција школског успеха, модел димензија

породичних интеракција је статистички значајан, предиктивни потенцијал показују димензије прихватање од оца и прихватање од мајке, обе са позитивним смером бета коефицијента. Димензија одбацивање од оца се показала као значајан предиктор, али са негативним смером. Коаутори закључују да доживљај прихватања од стране оба родитеља статистички значајно доприноси самоефикасности и школском постигнућу адолесцената. Коаутори имајући у виду резултате овог истраживања и уопштено значај улоге родитеља, апострофирају неопходност оснивања школа за родитеље као начина едукације родитеља о позитивним васпитним стиловима.

5. Affective attachment and mentalization as predictors of school success of adolescents

Коауторке овог рада су се бавиле истраживањем дилеме да ли постоји корелација између ментализације и афективне везаности са школским успехом и да ли су афективна везаност и ментализација статистички значајни предиктори школског успеха адолесцената. У истраживању је коришћен Упитник за самопроцену капацитета за ментализацију (MentS, Dimitrijević et al., 2017), који се састојао из три подскеле: Ментализација себе, Ментализација других и Мотивација за ментализацију. Други коришћен упитник била је Скала искустава у блиским односима SM-ECR-R (Hanak & Dimitrijević, 2013), која се састојала од две поддимензије: Анксиозност и Избегавање. Такође је дат упитник са општим подацима испитаника и подацима о школском успеху. Узорак је чинило 100 адолесцената. Добијени резултати су потврдили делимично главну хипотезу – капацитет за ментализацију се показао као статистички значајан предиктор школског успеха (скала Ментализација других), док димензије афективне везаности нису биле значајан предиктор формално-оперативног мишљења и школског успеха. Интересантан је налаз да на испитиваном узорку постоји позитивна корелација између димензије *Избегавање* афективне везаности и субскеала *Мотивација за ментализацију* и *Ментализација других*, што је супротно теоријским поставкама и захтева даља истраживања у овој области.

6. Капацитет за ментализацију као предиктор самоефикасности адолесцената

Ауторка је у овом раду имала за циљ да испита да ли су димензије капацитета за ментализацију статистички значајни предиктори самоефикасности адолесцената. Узорак испитаника је био пригодан, чинило га је 187 адолесцената. У истраживању су коришћени Упитник за процену ментализације УМ (MentS, Dimitrijević et al., 2017) и Упитник самоефикасности за децу ((Self-efficacy Questionnaire for Children – SEQ-C, Muris, 2001, према Vulić-Prtorić, 2006). У обради података је примењена вишеструка регресиона анализа. Резултати су показали да капацитет за ментализацију представља значајан предиктор самоефикасности адолесцената при чему, када је реч о социјалној самоефикасности, статистичку значајност показују димензије Ментализација других и Мотивација за ментализацију, обе димензије са позитивним предзнаком β коефицијента. Када се анализира академска самоефикасност, статистичку значајност су показале димензије Ментализација себе и Мотивација за ментализацију, обе димензије са позитивним предзнаком β коефицијента. Резултати истраживања показују да се на

основу капацитета за ментализацију адолесцената може предвидети њихова самоефикасност. Практичне импликације овог рада односе се на могућност и потребу развијања програма за подстицање капацитета ментализације код адолесцената, што би посредно, могло доприносити како развоју самоефикасности, тако и свеукупном социоемоционалном и когнитивном развоју адолесцената.

Закључујемо да научно-истраживачка делатност кандидаткиње показује сталну и константну усмереност ка темама из области развојне и педагошке психологије, на шта указује и избор теме докторске дисертације.

Кандидаткиња Жана Живковић Ранчић је на АТВСС као сарадник у настави била ангажована на студијским програмима Струковни васпитач за рад са децом предшколског узраста на предметима Општа психологија и психологија личности и Инклузивно васпитање и образовање и Пословни информациони системи на предмету Организационо понашање на пружању консултација. На основу мишљења студената које је добијено анкетањем о педагошком раду кандидаткиње, њена оцена је 4,42.

На основу увида у документацију коју је кандидаткиња доставила, као и анализе објављених радова и резултата педагошког рада, Комисија предлаже Наставно стручном већу Одсека Пирот, Академије техничко-васпитачких струковних студија да се кандидаткиња Жана Живковић Ранчић, студент докторских студија, изабере у знање асистента, за научну/стручну област Психолошке науке.

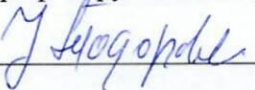
У Пироту, 19.05.2025.

Комисија

др Мирјана Станковић – Ђорђевић,

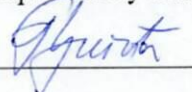
проф. струковних студија, АТВСС

проф. др Јелисавета Тодоровић,

редовни професор Филозофског факултета,

Универзитета у Нишу - члан

проф. др Гордана Ћигић,

ванредни професор Филозофског факултета,

Универзитета у Нишу - члан